

Жумушчу программа

Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлиги
Ош мамлекеттик университети
Кыргыз филологиясы жана журналистика факультети

БЕКНТЕМ
ФАКТ кафедрасынын
башчысы
«30 сентябрь» 2023-2024-жж.
п.и.к., доц. З. Ж.Каразакова

ЖУМУШЧУ ПРОГРАММА

Дисциплина боюнча: *кыргыз тилинин практикалык курсу*

Адистик боюнча окуган күндүзгү (сырткы) бөлүмдүн студенттери үчүн: ДТЖМФ (550300 – филологиялык билим берүү, бакалавр, В2)

Дисц. аталышы	Сааттардын саны					СӨАН	Отчет туулук
	Баары	Аудит. сабактар					
		Ауд. саб.	Лек.	Прак. (сем.)	Лаб.		I
Кыргыз тили	60	60		60	-	60	сынак
I сем.	60	60		60	-	60	сынак

Түзгөндөр: З.Каразакова, Н.Карасева, Т.Аширова, Э.Баатырбекова, Б. Закиров

АННОТАЦИЯ

Мамлекеттик тилди коомдун бардык чөйрөсүндө активдүү колдонуу жана улуттук наркты сактоо максатында ЖОЖдордо кыргыз тилин окутуу, ал аркылуу улуттук баалуулуктарды үйрөтүү, таалим-тарбия берүү, кыргыз тилин кесиптик чөйрөдө талапка ылайык колдонууга үйрөтүү маселеси кайрадан мамлекеттик деңгээлде каралып, кыргыз тилин эне тили, экинчи тил, чет тили катары өнүктүрүүнүн көп жылдык улуттук программасы, ага ылайык

«Кыргызтест» тарабынан «Кыргыз тилин билүү деңгээлине коюлган талаптар» (2015, 2017) иштелип чыкты.

Бул билим берүүнүн бардык баскычтарында кыргыз тилин окутуунун мамлекеттик предметтик стандартына, окуу программасына, окутуунун максатына жана мазмунуна олуттуу толуктоолорду, тактоолорду киргизди. Кыргыз тилин окутуунун активдүү формаларын жана ык-жолдорун аныктоону, практикада жигердүү колдонуунун зарылдыгын тастыктады. Ошондуктан жогорку окуу жайларында кыргыз тилин кесиптик багытта тутумдук- деңгээлдик негизде окутуу, окуу-көнүгүү китептерин, усулдук колдонмолорду даярдоо зарылдыгы жаралды.

Жогорудагы талаптарга ылайык кафедрага баарлашуунун бардык чөйрөлөрүндө коммуникативдик жөндөмү жогору кесипкөй адисти даярдоо тапшырмасы жүктөлүп, университетте кыргыз тилин кесиптик багытта тутумдук-деңгээлдик негизде натыйжалуу окутуп-үйрөтүү талабы коюлган.

Бул тапшырманы университеттин кыргыз филологиясы жана журналистика факультетинин факультеттер аралык кыргыз тили кафедрасынын жигердүү эмгек жамааты колго алып, жаңы багыттагы «Кесиптик кыргыз тили» окуу китебин дүйнөлүк тил үйрөтүү тажрыйбасындагы Европа портфолиосунун заманбап технологиясын эске алышып чыкты.

«Окуйлу», «Угалы», «Көрөлү», «Жазалы», «Баарлашалы» бөлүктөрүнүн материалдары коммуникациялык көндүмдөрдү өнүктүрүүгө карата кылдат тандалып берилди. Кесипкөй адистин сөздүк корун байытуу үчүн жаңы сөздөр атайын кеп куржунга салынып, аны активдүү лексикага айландыруунун ийкемдүү ыкмалары, ал эми грамматикалык материалдар аты аталбай, кептеги кызматына басым жасалып берилди. Ар бир текст, диалог, көнүгүү-тапшырмалар ж.б.у.с. материалдар тиешелүү деңгээлге жана кесипке багытталып, студенттердин кабыл алуусу, кызыгуусу эске алынып, түстүү сүрөттөрдүн коштоосунда топтолду.

Окуп түшүнүү тексттери түрдүү тапшырма-көнүгүүлөр менен берилди. Ал эми угуп түшүнүү боюнча материалдар кафедранын ютуб каналына жүктөлгөн. Студенттердин тилди өздөштүрүү деңгээли курс ортосунда жана аягында тесттик көнүгүүлөр, тапшырмалар аркылуу бааланат.

Бул жумушчу программа ЖОЖдордун лингвистика адистигинде окуган студенттердин кыргыз тилин билүү деңгээлин **(B2) ортодон жогоркуга** жеткирүү үчүн заманбап нукта даярдалды.

Окутуу программасы Кыргыз Республикасынын Билим берүү мыйзамдарына, концепцияларына, стандарттарына негизделип, кыргыз тилин билүү деңгээлин B1ден B2ге жогорулатууну камсыз кылууга иштелип чыкты. Бул программа 4 кредиттик саатка (60с) ылайыкталган, эки модулда ишке ашырылышы пландаштырылган: 1- модуль – 30 саат, 2-модуль – 30 саат. СӨАИ (студенттердин өз алдынча иши) да 60 саатка ылайыкташтырылган. Ал төмөнкү таблица менен көрсөтүлөт:

Баары	Ауд.саат	СӨАИ	1-мод. (30с., 30б.)					2-мод.(30с.,30б.)					Жыйынт.текш.40б.				Бардыгы	
			Ауд.с		СӨИ	Аралык.тек	1-арал. тек. (РК-1)	Ауд.с		СӨИ	Аралык тек.	2-арал. тек.(РК-2)	Жазуу иши	Тесттик текш.	Сыйлык упай	Жыйынтыктоочу тек(ИК)		
			Прак. Саат	УТ				Прак.с	УТ									
	60	60	60				60					60						
Упайлар			5	5	10	10	30	6	5	10	10	30	10	25	5	40	100	
Модул.жыйынт.			K1=5+5+10+10=30					K2=5+5+10+10=30					K3=10+25+5=40б.					

Кыргыз тили дисциплинасын окуп окуп үйрөнүүнүн натыйжасында студент *билим берүү программасын өздөштүрүүнүн күтүүлүчү натыйжасына ылайык келген* төмөнкү *окутуу натыйжаларына* жана дисциплинага берилген *компетенцияларга* жетишет:

Кыргыз тили дисциплинасын окуп окуп үйрөнүүнүн натыйжасында студент *билим берүү программасын өздөштүрүүнүн күтүүлүчү натыйжасына ылайык келген* төмөнкү *окутуу натыйжаларына* жана дисциплинага берилген *компетенцияларга* жетишет:

Күтүлүүчү натыйжа	Компетенциялар	ДОН
<p>ОН 1 – кесиптик ишмердүүлүгүндө гуманитардык жана табигый илимдердин негизги абалдарын колдонуу менен заманбап дүйнөгө ылайыкташат.</p> <p>ОН 2 – үч тилде баарлаша алат: орус тилинде - B1, мамлекеттик тилде - B2, чет тилдердин биринде B2/C1 деңгээли. Ар кандай жашоо кырдаалдарында кеп ишмердүүлүгүн өнүктүрөт.</p>	<p>ЖК–1. Курчап турган дүйнө жөнүндө илимий билимдерди сын көз менен баалап, колдоно алат, жашоонун жана маданияттын баалуулуктарына багыт алат жана активдүү жарандык позицияны ээлей алат, адамдарга сый-урмат жана сабырдуулук менен мамиле кылганга жетишет.</p> <p>ИК-1 - иш жана окуу жаатында мамлекеттик, расмий жана чет тилдердин биринде иштиктүү байланышты жүргүзө алат.</p> <p>КК-16 - тилдин социалдык маданий өзгөчөлүгүнө ылайык тилде оозеки жана жазуу жүзүндө баарлашуу стратегиясын түзө алат.</p> <p>СЛК-1- жеке адамдардын же топтордун кесиптик ишмердүүлүгүндө максаттарга жетишүүнү камсыз кыла алат.</p>	<p>ДОН1. Адабий тил жана кептин стилдери жөнүндө маалымат алат; кептин стилдеринин тилдик каражаттарын, колдонулуш чөйрөсүн аныктай алат; оозеки жана жазма кепин стилдерине карай ыктуу пайдаланат.</p> <p>ДОН2. Расмий жана бейрасмий иш кагаздарынын маанисин, кайда колдонулушу тууралуу билет; кесиптик ишмердүүлүгүнө карай расмий иш кагаздардын кайсынысы пайдаланыла тургандыгы тууралуу маалымат алат.</p> <p>ДОН3. Текстти түзүүдө жазуу жана оозеки кепин логикалык жактан туура кура алат; ар кандай стилдеги тексттердин чегин ажыратат; маанилик жактан байланышын билет, удаалаш жана маанилик жактан ишке ашкандыгын билишет.</p>

Негизги (кесиптик) билим берүү программасынын МАКСАТТАРЫ

1-максат: Билим берүү тармагында иштөөгө жөндөмдүү, Кыргыз Республикасынын Улуттук квалификациялык негиздеринин талаптарына ылайык универсалдуу, профессионалдык компетенцияларга ээ болгон квалификациялуу чет тили мугалимдерин даярдоо.

2-максат: Маданий жана адеп-ахлактык баалуулуктарды, кесиптик жана этикалык жоопкерчиликти, сынчыл ой жүгүртүү жөндөмдөрүн, ошондой эле өз алдынча иш алып барууну жана тарбиялоону калыптандыруу.

.Жогорку кесиптик билим берүүнүн негизги билим берүү программасынын максаттары менен окутуудан күтүлүүчү натыйжалардын дал келиши:

Максаттар	1-максат	2-максат
ОН-1	+ (орто)	
ОН-2		+ (жогору)

Филологиялык билим берүү (чет тили) багыты боюнча компетенциялар картасынын матрицасы

ОН	1-ОН	2-ОН	3-ОН	4-ОН	5-ОН	6-ОН
Кыргыз тили (ГСЭ циклы)	О (+)	Ж (+)				

Максаттар менен компетенциялардын дал келиши

№	Компетенциялар	1-максат	2-максат
1	ЖК-1	+	
2	ИК-1		+
3	СЛК-1	+	+
4	ПК-16		+

Окуу программасындагы кредиттин саны

№	Окуу программалары	Кредит	ЖК-1	ИК-1	СЛК-1	КК-16
1	ГСЭ циклы					
2	Кыргыз тилинин прак.курсу	4	+	+	+	+

Кутулүүчү натыйжалар менен компетенциялардын дал келиши

№	Компетенциялар	ОН-1	ОН-2
1	1- ЖК	+	+
2	ИК-1		+
3	СЛК-1	+	+
4	КК-16	+	+

Кыргыз тилинин практикалык курсу дисциплинасынын компетенциялык картасы

№	Темалардын аттары	ЖК 1	ИК 1	СЛК 1	КК 16	Комп.. саны
		о	ж	о	ж	
1	Кыргыздардын саламдашуу, коштошуу адеби. Кыргыз жазуусунун тарыхы	+	+			2
2	Дасторкон четиндеги улуттук этикет. Бириккен сөздөрдүн жазылышы: бүгүн, быйыл	+				2
3	Кыргыз үй-бүлөсү. Кош сөздөрдүн жазылышы: ууру-кески, жорук-жосун ж.б.			+	+	2
4	Устатка мамиле. Жумиак үнсүздөрдүн жазылышы: педагогго, диалогдун ж.б.	+		+		2
5	Кыргыздын турак жайы – боз үй. Орун маанидеги сөздөрдүн колдон.: асты, ортосунда		+			2
6	Эр жигит сыны – көк бөрү. Кошмок сөздөрдүн жазылышы: көк бөрү, эр жигит	+			+	2
7	Кымыз – кыргыз дарысы. “Кызгылтым, мала кызыл ж.б.” сөздөр. Функционалдык стилдерде колдонулушу	+		+		2
8	Кыргыз буюмдары жана оюм-чийимдери. Кыймыл атоочтордун колдонулушу: шыруу	+			+	2
9	Комуз – улуттук аспаптардын бири. Сөз мүчөлөрүнүн жазылышы	+			+	2
10	Кыргызстандын кереметтүү жерлери. Энчилүү аттардын жазылышы		+		+	2
11	Ысык-Көл – жердин бермети. Орфоэпия: күчтүү, чачтарына, көтөрүңкү, тузсуз		+	+		2
12	Ош шаары – Кыргызстандын экинчи борбору. Топонимдер: Рушан-Таг (“эң бийик”, “эң жарык” деген маанини берет).	+		+		2
13	Үлүш, Чечкор майрамдарынын майрамдалышы. Нумеративдер: кочуш – бир алканга толо, десте – биртутам	+	+			2
14	Спорт – ден соолуктун булагы. Сүрөттөө тексти			+	+	2
15	Кыргыз тили – мамлекеттик тил. КРнын мамлекеттик тил мыйзамынын айрым беренелерин талдоо (10-берене).		+			1
16	Англис тили – эл аралык тил. бирок//анткени// менен// же// эгер// эгерде	+			+	2
17	Чет тилдерди үйрөнүү тууралуу фактылар (АЭМ). Инверсия А+Э+ТБы+Ба	+				1

18	Лексикография (Түшүндүрмө сөздүк, фразеологиялык сөздүк, синонимдик сөздүк). <i>Аалам - дүйнө, дүйнө жүзү, жер жүзү</i>		+		+	2
19	Элдик түшүнүктөр (Убал түшүнүгү). <i>Аракет/кыймыл/жумуш кылуу/тырышуу</i>	+	+			2
20	Дүйнөнүн жети керемети. Сан атоочтун азылышы: <i>XVI-XVII кылым, ТУ-150</i>		+		+	2
21	М.Кашгари –мыкты лингвист, картолог. Эскирген сөздөр: <i>хан – президент; ханыша – биринчи айым; ым–пароль, жашыруун белги.</i>	+		+		2
22	Ж.Баласагындын илим-билим жөнүндөгү бейттери. <i>ары//нары; жөнүндө//тууралуу; чейин//дейре; чакты//чамалуу, чамасында.</i>			+	+	2
23	Раззаков – коомдук ишмер. Учкул сөздөр: “Мен таза болсом, сен таза болсоң, коом да таза болот” И.Р.	+				1
24	Кыргыз өңү – Чокморовдун өңүндөй. Чокморов – мыкты сүрөтчү; Чокморов – киноактёр.		+		+	2
25	Ч.Айтматов – мыкты дипломат. Орден-медалдардын жазылышы: <i>Ломоносов атындагы Москва университетинин профессору; Манас ордени</i>			+		1
26	Илимий стиль, анын подстилдери. <i>Реферат, доклад, курстук иш, дипломдук иш, магистрдик иш.</i>	+	+			2
27	К.Тыныстанов – алгачкы агартуучу. Ат атоочтун илимий стилде колдонулушу: <i>Биз К.Тыныстанов боюнча жазылган ишибизден төмөнкүдөй жыйынтыктарды алдык. Сиздин пикириңиз туура.</i>				+	1
28	Илимий макала, рефераттын жазылышы. <i>Киришүү,изилдөөнүн материалдары, жыйынтык</i>			+	+	2
29	Экскурсия. <i>Үч кабаттуу боз үйгө саякат</i>	+		+		2
30						
31	Х.Карасаев - мыкты илимпоз. Эмгектердин жазылышы: “ <i>Накыл сөздөр</i> ” китеби	+			+	2
32	Рецензия. <i>Автордун пикиринче, биздин оюбузча, биринчиден, жыйынтыктап айтканда</i>		+	+		2
33	К.Зулпукаров – агартуудагы аалым. Салыштырма тил илими: <i>кыргыз жана англис тили; кыргыз жана кытай тили</i>	+	+			2
34	Университетим - сыймыгым. Кыскартылган сөздөрдүн жазылышы: <i>ОшМУ,ЖОЖ, КРдин, КТРдин, ДТМ факультетинин ж.б.</i>	+	+			2
35	Педагогдун этикети. Синоним сөздөрдүн берилиши				+	1
36	Мээ жана эс тутум (АЭМ). Антоним сөздөрдүн берилиши: <i>жакшы-жаман, чоңоюу-кичирейүү, акылдуу-акылсыз, пайдалуу-зияндуу, тез-кеч</i>	+		+		2
37	Көп тил билүү – заман талабы. Мезгил тактоочтун колдонулушу: <i>канчалык, ошончолук, жайлата, тээ илгертен</i>	+				1

38	Поливанов – полиглот. Терминдер: <i>этимология, диалект, тилдеги генетика</i>	+			+	2
39	Иш кагаздар стили, анын подстилдер. <i>Реквизиттер, ырааттуулук, канцеляризмдер, мыйзамдуу укуктук күчү</i>		+		+	2
40	Арыз, анын жазылышы: <i>сурайм, тиркейм, өтүнөм</i>		+			1
41	Өмүр баян: <i>туулганмын, дарегим</i>	+	+			2
42	Билдирме: <i>билдирем</i>		+			1
43	Мүнөздөмө-жолдомо: <i>жолдомо берет</i>		+			1
44	Отчет: <i>жөнүндө эсеп-кысабы</i>		+			1
45	Акт. <i>Биз төмөндө кол коюучулар</i>		+			1
46						
47	Келишим: <i>жөнүндө, тараптар</i>		+			1
48	Чогулуш баяны: <i>Угулду, күн тартиби, сөзгө чыкты, токтоом кылат</i>	+	+			2
49						
50	Протоколдон көчүрмө	+	+			2
51	Сыналгы – коомдун күзгүсү. Илептүү, буйрук сүйлөмдөрдүн кепте колдонулушу: <i>Алдыңкы мамлекеттерге теңелели! Таланттууларды тандайлы!</i>				+	1
52	XXI кылым – технология заманы. Аргумент+фактылар			+	+	2
53	Интернет – дүйнөлүк компьютердик система. Тике сөз/ кыйыр сөз/төл сөз. – <i>Сүйүнчүңдү чыгар! – деди Аккыз. – Тилегибиз орундалды.</i>			+	+	1
54	Гезит- журналдар: К.Исаковдун “Айылга кат” очерки. Тыныш белгилер				+	1
55	Китеп окуунун сырлары. Кеп+тил+ой+багыт	+			+	2
56	Сөз өнөрү. <i>“Бөзгө таарынган дос эмес, дос сөзгө таарынат”.</i>	+			+	2
57	Чечендик өнөр. «Капилеттен сөз, караңгыдан көз тапкандар»			+	+	2
58	Эл алдында сүйлөө. Кырдаал+кеп адеби+маданият		+	+	+	2
59	Экскурсия. Музейге саякат	+	+			2
60						

Баалоонун технологиялык картасы

Модуль №1				Жалпы	Модуль №2				Жалпы
Ауд. саб.	УТ	СӨАИ	АТ		Ауд. саб.	УТ	СӨАИ	АТ	
5	2,5+ 2,5 =5	10	10	= 30	5	2,5+ 2,5 =5	10	10	= 30

**Дүйнөлүк тилдер жана маданият факультетинин күндүзгү окуу бөлүмүнүн 1-курсунун студенттери үчүн (550300 – филологиялык билим берүү, бакалавр) кыргыз тилинин практикалык курсу дисциплинасы боюнча
КАЛЕНДАРЛЫК ПЛАН**

№	Кептик тема	Тилдик материалдар		Сааты	Кеп ишмердүүлүгү	УТ	унайы	СӨАИ	унайы	Апта
I МОДУЛЬ										
1.АДЕП ЖАНА МАДАНИЯТ										
1	Кыргыз элинин саламдашуу, коштошуу адеби	Кыргыз жазуусунун тарыхы	ЖК-1 ИК-1	1	Угуу Үй-бүлөлүк баалуулуктар, адамдын мүнөз өзгөчөлүктөрү, кызыгуулар тууралуу сүйлөп жаткан адамдын коммуникативдик максатын, сүйлөгөн сөзүнүн толук мазмунун, кебинин эмоциялык-экспрессивдик жана социалдык өзгөчөлүгүн түшүнүп, баарлашат.	№ 1	2, 5	№1. Автордук кече. Поэзия, кара сөз түрүндөгү чыгармалардын кечесин өткөрүү.	5	1
2	Дасторкон четиндеги улуттук этикет	Бириккен сөздөрдүн жазылышы: <i>бүгүн, быйыл</i>	ЖК-1	1						1
					Окуу Адам жана анын жеке турмушуна байланышкан илимий-популярдуу, көркөм, публицистикалык			Максаты: Эл алдында чыгып сүйлөөгө көнүгүү,		

3	Кыргыз үй-бүлөсү	Кош сөздөрдүн жазылышы: <i>үмүт-тилек, ууру-кески, жорук-жосун</i>	СЛК-1 КК-16	1	тексттерди окуп, түшүнүү деңгээлдерине ылайык талдоо жүргүзөт; Берилген теманын негизинде түрдүү стилдеги тексттердин мазмунун аныктаган негизги сөздөрүн белгилеп бөлүп көрсөтөт.			чыгармачылык дараметин сыноо		1
4	Устатка мамиле	Жумшак үнсүздөрдүн жазылышы: <i>педагог-педагогго, диалог-диалогго</i>	ЖК-1 СЛК-1	1	Окуган материалдын негизинде талкууга катышышат. Сүйлөө Тема боюнча талкууга катышат, өз көз карашын түшүндүрөт, кеңешин, сунушун билдирет жана аны негиздейт. Берилген темага баарлашуу уюштурат жана ага катышуучуларды тартат. Жазуу Таянычтарды колдонуп, баяндоо, ой жүгүртүү, сүрөттөө тексттерин жазат.					1л
2. УЛУТТУК БААЛУУЛУКТАР										
5	Кыргыздын турак жайы: Боз үй	<i>Орун тактоочтордун колдонулушу: ортосу, алды, арты, сол жагы, үйдө, төмөн, жанында, ортосунда</i>	ИК-1	1	Угуу Кыргыз элинин улуттук баалуулуктары тууралуу (“Боз үй”, “Улуттук оюндар”, “Улуттук тамак-аштар”, анын жасалыш технологиясы, тексттерди, маектерди жана фильмдерди угуп түшүнүп, алардын мазмуну боюнча талкууга катыша билет;			№1. Автордук кече. Поэзия, кара сөз түрүндөгү чыгармалардын кечесин өткөрүү.		2
6	Эр жигит сыны – көк бөрү	<i>Кошмок сөздөрдүн жазылышы: көк бөрү, өнөктөш эр жигит, маара</i>	ЖК-1 КК-16	1	Окуу Темага байланышкан (Улуттук кийимдер, Кыргыз оймолору) илимий-популярдуу, публицистикалык тексттерди окуйт. Тексттеги негизги ойду бөлүп көрсөтөт.			Максаты: Эл алдында чыгып сүйлөөгө көнүгүү, чыгармачылык дараметин сыноо		2

7	Кымыз – кыргыз дарысы	<i>ишенимдүү, мала кызыл, кызгымтыл</i> функционалдык стилдерде	ЖК-1 СЛК-1	1	Окуган материалдын негизинде сынчыл ой жүгүртөт. Сүйлөө Тема боюнча талкууга катышат, маектешүүгө демилгечи боло алат жана аны кубаттайт.					2
8	Кыргыз буюмдары жана оюм-чийимдери	Кыймыл атоочтор: <i>шыруу, токуу, оюу, тигүү, ийрүү</i>	ЖК-1 КК-16	1	Маектин багытын бура алат жана өз көз карашын түшүндүрүп айтып берет, аны негиздейт. Берилген темага баарлашуу уюштурат жана ага катышуучуларды тартат.					2
9	Комуз– улуттук аспаптардын бири	Сөз мүчөлөрүнүн жазылышы	ЖК-1 КК-16	1	Жазуу Кыргыз элинин улуттук баалулуктарын даңазалаган, маани-маңызын ачып бере алган публицистикалык, көркөм тексттерди сабаттуу жаза алат.					3
3. ЭГЕМЕН КЫРГЫЗСТАН										
10	Кыргызстандын кереметтүү жерлери	Энчилүү аттардын жазылышы: <i>Сары-Челек, Таи-Рабат, алайлык</i>	ИК-1 КК-16	1	Окуу Кыргызстандын кереметтүү жерлери, Ысык-Көл-кыргыз бермети, Ош шаары боюнча тексттер менен таанышышат. Экологиялык маселелерге байланышкан илимий-популярдуу, көркөм, публицистикалык тексттерди окушат жана анда берилген теманын деясын, маанисин ачып берген ачкыч сөздөрдү таба билет жана маанилүү бирдиктерин түшүнүшөт; Угуу Негизги өзөктүү маалыматты (жалпы, деталдуу жана сын көз караш менен түшүнүү деңгээлинде) кабыл алып, бөлүп көрсөтөт; Сүйлөө			№1. Автордук кече. Поэзия, кара сөз түрүндөгү чыгармалардын кечесин өткөрүү. Максаты: Эл алдында чыгып сүйлөөгө көнүгүү, чыгармачылык дараметин сыноо		3
11	Ысык-Көл – кыргыз бермети	Орфоэпия: <i>күчтүү, чачтарына, көтөрүңкү, тузсуз</i>	ИК-1 СЛК-1	1						3
12	Ош шаары – Кыргызстандын экинчи борбору	Топонимдер: <i>Рушан-Таг</i> (“эң бийик”, “эң жарык” деген маанини берет)	ЖК-1 СЛК-1	1						3
13	Үлүш, Чечкор майрамы	Нумеративдер: <i>кочуш</i> –биралканга	ИК-1 СЛК-1	1						4

		толо, десте – бир тутам			<i>Диалог:</i> Экологиялык маселелер боюнча баарлашууну колдой алат жана эркин маекке катышат.					
14	Спорт – ден соолуктун булагы	Сүрөттөө тексти	СЛК -1 КК-16	1	<i>Монолог:</i> Сын пикир айта алат, билдирүү жасай жана сурай алат. Маданияттуу, туура адабий тилдин нормасында туура сүйлөөгө үйрөнүшөт. Орунсуз кайталоолорду пайдаланбоого көгүгүшөт (синоним сөздөрдүн жардамында). Жазуу. Тил каражаттарын тандап колдоно алат. Эссе, дил баянды орфографиялык жактан сабаттуу жаза алышат. Сөздүк жат жазууларды туура жазууга көнүгүшөт.					4
4. ТИЛ – ЭЛДИН БАЙЛЫГЫ ЖАНА БААЛУУЛУГУ										
15	Кыргыз тили – мамлекеттик тил	КРнын мамлекеттик тил мыйзамынын айрым беренелерин талдоо (10-берене).	ЖК -1	1	Угуу Кыргыз элинин улуттук баалулуктары тууралуу тексттерди, маектерди жана фильмдерди угуп түшүнүп, алардын мазмуну боюнча талкууга катыша билет; Окуу Темага байланышкан илимий-популярдуу, публицистикалык тексттерди окуйт.			№2. К.Сактановдун «Маркумдар үнү» чыгармасы боюнча талкууга активдүү катышса –2,5 упай Гугл формада берилген тесттин туура жообун белгилеп, алдыңкы орунга ээ болсо – 2,5 упай (Kahoot)		4
16	Англис тили – эл аралык тил	<i>бирок//анткени// менен// же// эгер// эгерде</i>	ЖК -1 КК -16	1	Тексттеги негизги ойду бөлүп көрсөтөт. Окуган материалдын негизинде сынчыл ой жүгүртөт.					4
17	Чет тилдерди үйрөнүү тууралуу фактылар (АЭМ)	Инверсия <i>А+Э+ТБы+Ба</i>	ЖК -1	1	Сүйлөө Тема боюнча талкууга катышат, маектешүүгө демилгечи боло алат жана аны кубаттайт. Маектин багытын бура алат жана өз көз карашын түшүндүрүп айтып берет, аны негиздейт. Берилген темага баарлашуу			Максаты: Чыгарманы талдоону үйрөнүү, чыгарма аркылуу каармандар		5

18	Лексикография (Фразеологиялык, синонимдик сөздүк)	аалам - дүйнө, дүйнө жүзү, жер жүзү	ИК -1 КК -16	1	уюштурат жана ага катышуучуларды тартат. Жазуу Кыргыз тили боюнча маанилүү дил баяндарды, эсселерди жаза алат. Мисалы: “Тилиң - дилиң”, “Кыргыз тили – Кыргыз Республикасынын мамлекеттик тили”.			тууралуу кеңири маалыматка ээ болуу		5
19	Элдик түшүнүктөр: Сарамжалдуулук деген эмне?	Аракет/кыймыл/ жумуш кылуу/тырышуу	ЖК -1 ИК -1	1					5	
5. КЫЛЫМ БАРАКТАРЫ										
20	Дүйнөнүн жети керемети	Сан атоочтун азылышы: XVI-XVII кылым, ТУ-150	ИК -1 СЛ К-1	1	Угуу И. Раззаков – белгилүү коомдук ишмер тууралуу кино көрүшөт. Кинонун, тексттин ниетин чагылдырган маанилүү маалыматты жана негизги теманы түшүнө алат; Окуу “Дүйнөнүн жети керемети”, “М.Кашгари”, “Ж.Баласагындын билим жөнүндөгү бейттери” тексттерин окушат. Адам жана коом темасы тууралуу илимий, публицистикалык, көркөм стилдеги тексттерди окуп, тексттеги негизги жана көмүскөдөгү маалыматтарды ажырата билишет.. Окуган материалдын негизинде талкууга катышышат. Сүйлөө Тема боюнча талкууга катышат, өз көз карашын	№ 2	2,5	№2. К.Сактановдун «Маркумдар үнү» чыгармасы боюнча талкууга активдүү катышса –2,5 упай Гугл формада берилген тесттин туура жообун белгилеп, алдыңкы орунга ээ болсо – 2,5 упай (Kahoot) Максаты: Чыгарманы талдоону үйрөнүү, чыгарма аркылуу каармандар тууралуу кеңири маалыматка ээ болуу	5	5
21	М.Кашгари – мыкты лингвист, картолог	Эскирген сөздөр: хан – президент; ханыша – биринчи айым; ым–пароль, жашыруун белги	ЖК -1 СЛ К-1	1						6
22	Ж.Баласагындын илим-билим жөнүндөгү бейттери	ары//нары; жөнүндө//тууралуу; чейин//дейре; чакты//чамалуу, чамасында	СЛ К-1 КК -16	1						6
23	И.Раззаков – коомдук ишмер	Учкул сөздөр: “Мен таза болсом, сен таза болсоң,	ЖК -1	1						6

		коом да таза болот” И.Раззаков			түшүндүрүп айтып берет жана аны негиздейт. Берилген темага баарлашуу уюштурат, толуктоолорду жана тактоолорду киргизет, баарлашууга катышуучуларды тартат. Жазуу Эссе-баяндын композициялык өзгөчөлүктөрүн түшүнүшөт. Учкул сөздөрдү кепте колдонуп эссе жазышат. “Адамга эң кыйыны – күн сайын адам болуу”/Ч.А.						
24	Кыргыз өңү – Чокморовдун өңүндөй	Чокморов – мыкты сүрөтчү; Чокморов – киноактёр	ИК -1 КК -16	1							6
25	Ч.Айтматов - мыкты дипломат	Ломоносов атындагы Москва университетинин профессору; Манас ордени	СЛ К-1	1							7
6. АДАМ ЖАНА ИЛИМ											
26	Илимий стиль, анын подстилдери	Реферат, доклад, курстук иш, дипломдук иш, магистрдик иш	ЖК -1 ИК -1	1	Угуу Окумуштуу илимпоздордун эмгектери уктурулат. Мисалы: Х.Карасаевдин, Е.Поливановдун, К.Зулпукаровдун илимий-изилдөө иштери, котормолору боюнча маалыматтарды, фактыларды кабыл алышат. Окуу Илимге байланышкан илимий-популярдуу, көркөм, публицистикалык тексттерди окушат жана анда берилген теманын өнүгүшүнүн өзгөчөлүгүн аныктаган тексттин фрагменттеринин семантикасын жана маанилүү бирдиктерин түшүнүшөт. Тексттин ичинен			№2. К.Сактановдун «Маркумдар үнү» чыгармасы боюнчаталкууга активдүү катышса –2,5 упай Гугл формада берилген тесттин туура жообун белгилеп, алдыңкы орунга ээ болсо – 2,5 упай (Kahoot)		7	
27	Касым Тыныстанов – алгачкы агартуучу	Биз К.Тыныстанов боюнча жазылган ишибизден төмөнкүдөй жыйынтыктарды алдык. Сиздин пикириңиз туура.	КК -16	1							7
28	Илимий макала,	Киришүү,	СЛ К-1	1							7

	рефераттын жазылышы	изилдөөнүн материалдары, жыйынтык	КК -16		илимий стилге байланыштуу терминдерди, сөздөрдү өздөштүрүшөт. Окуган материалдын негизинде талкууга катышышат.			Максаты: Чыгарманы талдоону үйрөнүү, чыгарма аркылуу каармандар тууралуу кеңири маалыматка ээ болуу		
29 30	Экскурсия	Үч кабаттуу боз үйгө саякат	ЖК -1 СЛ К-1	2						8
	Жалпы:			3 0 с						

II МОДУЛЬ

1	К.Карасаев - мыкты илимпоз	Эмгектердин жазылышы: “Накыл сөздөр” китеби	ЖК -1 КК -16	1	Сүйлөө Илимий тема боюнча талкууга катышат, өз көз карашын түшүндүрөт жана аны негиздегенге аракет кылышат. Материалга карата ой пикирин билдире алат, алынган жоопторго канааттангандыгын же канааттанбагандыгын билдирет. Берилген темага баарлашуу уюштурат жана ага катышуучуларды тартат. Илимий стилдеги “биз” ат атоочуну колдонулуш өзгөчөлүгүн билишет.	№1	2,5	№2. К.Сактановдун «Маркумдар үнү» чыгармасы боюнчаталкууга активдүү катышса –2,5 упай Гугл формада берилген тесттин туура жообун белгилеп, алдыңкы орунга ээ болсо – 2,5 упай (Kahoot) Максаты: Чыгарманы талдоону үйрөнүү, чыгарма аркылуу		8
2	Рецензия	Автордун пикиринче, биздин оюбузча, биринчиден, жыйынтыктап айтканда	ИК -1 СЛ К-1	1						8
3	К.Зулпукаров - агартуудагы аалым	Салыштырма тил илими: кыргыз жана англис тили; кыргыз жана кытай тили	ИК -1 СЛ К-1	1		Жазуу Илимий макаланын аннотациясын жана ага пикир жаза алат. Макаланын же рефераттын структурасын түзүшөт .				

							каармандар тууралуу кеңири маалыматка ээ болуу		
1. КЕСИП. КЕСИПТИК ИШМЕРДҮҮЛҮК									
4	Университети м - сыймыгым	Кыскартылган сөздөрдүн жазылышы: <i>ОшМУ, ЖОЖ, КРдин, КТРдин, ДТМ факультетинин ж.б.</i>	ЖК -1 ИК -1	1	Угуу Сүйлөп жаткан тараптын ниетин чагылдырган маанилүү маалыматты жана негизги теманы түшүнө алат. Мисалы, мыкты котормочулардын эмгектери/ С.Жигитов, А.Исмаиловдун котормолорун талдоо Окуу “Котормо таануунун сырлары”, “Мээ жана эс тутум”, “Ж.Баласагындын кесипке, билимге байланыштуу бейттери” менен таанышышат. Кесип, кесиптик ишмердүүлүккө тиешелүү маалыматтарды, ар кандай стилдеги тексттерди окуп, тексттеги негизге ойго баа бере алат; Окуган материалдын негизинде талкууга катышышат. Сүйлөө Тема боюнча талкууга катышат, өз көз карашын түшүндүрүп айтып берет жана аны аргументтер менен негиздейт. Берилген темага баарлашуу уюштурат, толуктоолорду жана тактоолорду киргизет, баарлашууга катышуучуларды тартат. Жазуу Кыскартылган сөздөрдү жазылыш эрежелерин өздөштүрөт. “Жети элдин тилин бил, жети түрдүү билим бил” эссе жазышат.		Адистик тема боюнча илимий макала жазуу, коргоо. Максаты: Илимий макала жазууну үйрөнүү		9
5	Педагогдун этикети	Синоним сөздөрдүн берилиши	КК -16	1					9
6	Мээ жана эс тутум (АЭМ)	Антоним сөздөрдүн берилиши: <i>жакшы-жаман, чоңоюу- кичирейүү, акылдуу-акылсыз, пайдалуу-зыйандуу, тез-кеч</i>	ЖК -1 СЛ К-1	1					9
7	Көп тил билүү – заман талабы	Мезгил тактоочтун колдонулушу: <i>канчалык, ошончолук, жайлата, тээ илгертен</i>	ЖК -1	1					9

8	Поливанов - полиглот	Терминдер: <i>этимология, диалект, тилдеги генетика</i>	ЖК -1 КК -16	1						10
	2. КЕҢСЕ КАГАЗДАРЫ									
9	Иш кагаздар стили, анын подстилдери	<i>реквизиттер, ырааттуулук, канцеляризмдер, мыйзамдуу укуктук күчү</i>	ИК -1 КК -16	1	Угуу Жарыя, кулактандыруу, чакыруулар, отчет, чогулуш баяндары уктурулат. Сүйлөп жаткан тараптын ниетин чагылдырган маанилүү маалыматты жана негизги теманы түшүнө алат; Окуу Кесип, кесиптик ишмердүүлүккө тиешелүү иш кагаздарды окуп, тексттин реквизиттерине маани бере алат; Окуган материалдын негизинде талкууга катышышат. Мисалы, протоколдо, актыда, 3-жактагы өмүр баянда ж.б. Сүйлөө Иш кагаздары (протокол, акт, өмүр баян) боюнча талкууга катышат, өз көз карашын түшүндүрүп айтып берет жана аны аргументтер менен негиздейт. Берилген темага баарлашуу уюштурат, толуктоолорду жана тактоолорду киргизет, баарлашууга катышуучуларды тартат. Жазуу		Адистик тема боюнча илимий макала жазуу, коргоо. Максаты: Илимий макала жазууну үйрөнүү		10	
10	Арыз, анын жазылышы	Канцеляризмдер: <i>с урайм, тиркейм, өтүнөм</i>	ИК -1	1		10				
11	Өмүр баян	Канцеляризмдер: <i>туулганмын, дарегим</i>	ЖК -1 ИК -1	1		10				
12	Билдирме	<i>билдирем</i>	ИК -1	1		10				
13	Мүнөздөмө-жолдомо	Канцеляризмдер: <i>жолдомо берет</i>	ИК -1	1		11				
14	Отчет	Канцеляризмдер: <i>жөнүндө, эсеп-кысабы</i>	ИК -1	1		11				

15 16	Акт	Канцеляризмдер: <i>Биз төмөндө кол коюучулар</i>	ИК -1	2	Иш кагаздарын реквизиттер боюнча (ишеним кат, түшүнүк кат, арыз, келишим, отчет, тил кат, протокол ж.б.) сабаттуу жаза алат.					11
17	Келишим	Канцеляризмдер: <i>жөнүндө, тараптар</i>	ИК -1	1						11
18 19	Чогулуш баяны	Канцеляризмдер: <i>Угулду; Күн тартиби; Сөзгө чыкты; Токтом кылынды</i>	ЖК -1 ИК -1	2						12
20	Протоколдон көчүрмө	Канцеляризмдер: <i>Угулду; Күн тартиби; Сөзгө чыкты; Токтом кылынды.</i>	ЖК -1 ИК -1	1	Иш кагаздарын реквизиттер боюнча (ишеним кат, түшүнүк кат, арыз, келишим, отчет, тил кат, протокол ж.б.) сабаттуу жаза алат.					12
3. МАССАЛЫК МААЛЫМАТ КАРАЖАТТАРЫ										
21	XXI кылым – технология заманы	Аргумент+фактылар	СЛ К-1 КК -16	1	Угуу Негизги өзөктүү маалыматты (жалпы, деталдуу жана сын көз караш менен түшүнүү деңгээлинде) кабыл алып, бөлүп көрсөтөт; Окуу Турмушта кездешкен тилдердин зарылчылыгы, ролу тууралуу көркөм, публицистикалык тексттерди окушат жана анда берилген теманын идеясын, маанисин ачып берген ачкыч сөздөрдү таба билет жана маанилүү бирдиктерин түшүнүшөт; Сүйлөө	№ 2	2,5	Адистик тема боюнча илимий макала жазуу, коргоо. Максаты: Илимий макала жазууну үйрөнүү	10	12
22	Сыналгы – коомдун күзгүсү	<i>Алдыңкы мамлекеттерге теңелели! Таланттууларды тандайлы!</i>	КК -16	1						12
23	Интернет – дүйнөлүк компьютерди к система	Тике сөз/ кыйыр сөз/төл сөз – <i>Сүйүнчүңдү чыгар! – деди</i>	СЛ К-1 КК -16	1						12

		Аккыз. – Тилегибиз орундалды.			Диалог: Тил үйрөнүү, көп тил билүү боюнча баарлашууга эркин катышат. Зарыл болгон учурда өзүнүн көз карашын далилдейт.					
24	Гезит журналдар: К.Исаковдун “Айылга кат” очерки	Тыныш белгилердин мааниси жана алардын колдонулушу	КК -16	1	Монолог: Сын пикир айта алат, билдирүү жасай жана сурай алат. Жазуу. Тил каражаттарын тандап колдоно алат. Публицистикалык, көркөм стилдердеги тексттерди түзүп жаза алат.					13
4. РИТОРИКА										
25	Китеп окуунун сырлары	Кеп+тил+ой+багыт	ЖК -1 КК -16	1	Угуу Чечендердин, мыкты саясатчылардын, карыялардын айткан сөздөрүн угушат. Сүйлөп жаткан адамдын негизги максатына жана себебине, сөз болуп жаткан нерсеге болгон көз карашын түшүнүшөт.					13
26	Сөз өнөрү	“Бөзгө таарынган дос эмес, дос сөзгө таарынат”.	ЖК -1 КК -16	1	Окуу Ар кандай стилдеги тексттерди окуп, тексттеги негизги ойго баа бере алат. Мисалы: “Ийгиликтүү адам”, “Чечендик өнөрдүн сырлары менен таанышышат. Окуган материалдарынан жыйынтык чыгара алат. Көркөм стилдин өзгөчөлүктөрүн билишет.					13
27	Чечендик өнөр	«Капилеттен сөз, караңгыдан көз» тапкандар	СЛ К-1 КК -16	1	Сүйлөө Диалог: Маектешинин темасын түшүнүп, баарлашууну колдой алат жана эркин маекке катышат. Ролдук оюн: Тойлорго, сапарга чыкканда, дасторгонго бата берүү.					13
28	Эл алдында сүйлөө	Кырдаал+кеп адеби+маданият	ИК -1 СЛ К-1	1	Монолог: Кеңеш бере алат, билдирүү жасай жана сурай алат. Эл алдына чыгып сүйлөгөнгө көнүгүшөт./ Конкреттүү бир теманын үстүндө ой бөлүшөт. Мисалы: Бүгүнкү күндөгү мигранттардын жашоосу, Кыргызстанды					14
29 30	Экскурсия	Музейге саякат	ЖК -1 ИК -1	2						14

					өнүктүрүүдөгү жеке өзүнүн программалары менен тааныштыруу. Жазуу. Көркөм сөз каражаттарын туура колдонуп, темага ылайык көркөм стилде кыскача текст жаза алат.					
	Жалпы:			30		4	10	3	20	

АДАБИЯТТАР

1. Иш кагаздарын мамлекеттик тилде жүргүзүү. /Түз.: А. Исманкулова, Р. Солтобаева. - Б.: «Кыргыз энциклопедиясы» башкы ред. – Б., 2016.
2. Кесиптик кыргыз тили (лингвистика). – Ош, 2022.
3. Каразакова З. Улуттук дөөлөттөр. – Ош, 2011. 1-2-китеп.
4. Карасаев Х.К. Кыргыз тилинин орфографиялык сөздүгү. Редколлегия. –Б., 2009. -640 б.
5. Орузбаева Б., Турсунов А., Сыдыков Ж., Акматалиев А., Мусаев С., Садыков Т. Азыркы кыргыз тили: Фонетика, Лексикология, лексикография, Фразеология, Морфология, Синтаксис, Стилистика, Текстаануу, Лингвистика. – Б.:2009.

Колдонуучу электрондук булактар

http://kyrgyztil.taalimforum.kg/index.php/site/allbooks?m_id=2 _
<http://www.taalimforum.kg>
<http://bizdin.kg/книги/Кыргыз-тили-жана-адабияты/>
<http://bizdin.kg/>
<http://tili.kg/category/useful> _
<http://tili.kg>
<http://ikitep.lib.kg/ru/books>
<http://www.orfo.kg/>
<http://bilimbulagy.kg/index.php/Главная>
<http://kyrgyztest.gov.kg/>
<http://el-sozduk.kg/>